

Az érzékelt és érzett jelenségek jelekké avatódnak. A szó sejteti az átlényegülést. Az angyal lázas munkálkodáshoz lát.

FODOR MIKLÓS

(*Ráció Kiadó, Budapest, 2006,*
94 oldal, 1800 Ft)

Tanulmányok a természettudományok, a technika és az orvoslás történetéből

Az elvarázsolt, kutató bölcsésznek először talán az tűnik fel – illetve éppen hogy nem tűnik fel –, hogy a Technikatörténeti Szemle, ez a patinás, évtizedek óta megjelenő periodika nem szabadpolcos az Országos Széchényi Könyvtárban, az elvarázsolt, kutató bölcsészek legkedveltebb találkahelyén. A művelődésre és szórakozásra vágyó nagyközönségnek pedig az tűnhet fel – illetve nem tűnhet fel –, hogy Magyarországnak nincs állandó kiállítással rendelkező, általános technikai múzeuma. A jövőt fürkésző vagy a fizikai jelenségek csodáit bemutató, kísérletező, játszó intézményei már vannak, de olyan technikai múzeuma, mint például Németországnak vagy az Egyesült Államoknak – nincs. Minden magyar büszke Csonka Jánosra, Neumann Jánosra vagy

éppen Rubik Ernőre, de az Országos Műszaki Múzeum jogelőd intézményével együtt több mint ötven éve kiállítóterem nélkül, afféle rejtett raktárközpontként működik.

Idén a XI. kerület megújuló ipari-kereskedelmi negyedében lévő, Kaposvár utcai központi raktár látogathatóvá, tanulmányozhatóvá válik, de egy nagy, átfogó, állandó kiállítás még mindig várat magára. Magyarországon, a magas színvonalú reálokztatás, a művészi ihletettségu, zseniális mérnöki munka, az Orion és a Tungsram hazájában a régi technikai, tudományos relikviák gyűjtését, megőrzésének fontosságát minduntalan hangsúlyozni kell: a közembernek ez nem egyértelmű és cseppet sem természetes.

Ilyen körülmények között igazságszerű megbecsülendő az a munka, melyet a Technikatörténeti Ankét szervezői immár több mint húsz éve végeznek. Ezen a rendezvényen évről évre találkoznak egymással a technika-, tudomány- és orvostörténész szakma tudós képviselői, a műszaki muzeológusok, a kultúra szerves részét képező mérnök és természettudós életpályák elvarázsolt kutatói.

Így jelenhetett meg most is, egy sorozat részeként a *Tanulmányok a természettudományok, a technika és az orvoslás történetéből* című nagyalakú, de sajnos kis példányszámú kötet, amely ez alkalommal a hazai mérnök- és tudósdinasztiák történetét dolgozza fel. Nemcsak jelentős or-

vosok, vegyészek, világítástechnikusok, mérnökök mutatkoznak be, de rokonszenves módon az iparos- és gyáros családok történetéből is ízelítőt kapunk.

A rendszerint rövid, közérthető tanulmányok egy részét maguk a lezármazottak írták; itt a visszaemlékezés, a családi kapcsolat hitelesítő ereje teszi érdekessé a kész munkákat, például az Entz, a Maderspach és a szepességi Klug család történetéről szóló tablókat. Máshol a gondos forráskutatás nyomán bontakozik ki előtünk például a 19. század egészét átfogó két nagy kémikus, Wágner Dániel és Wágner László munkássága, a két Zipernowksy villamosipari eredményei vagy a Juhász dinasztia sikertörténete a Gamma gyár felvirágoztatásában. Rendhagyó dinasztiák is akadnak: Kovács Mihály piarista szerzetes például fogadalma miatt nem vér szerinti dinasztiát alapít, de tanítványai ma a legjelentősebb magyar számítástechnikusok és fizikusok közé tartoznak.

A Tanulmányok a természettudományok, a technika és az orvoslás történetéből egy cseppet sem hivalkodó, inkább szerény kiállítású, de nemzeti önismeretünkhöz, a magyar oktatás- és kutatástörténet, illetve a szélesebb körű nemzeti kultúrtörténet tanulmányozásához nélkülözhetetlen forrás, amely a gondos szerkesztők, Dr. Vámos Éva és dr. Vigyázó Lilly munkáját is dicséri. Fontos,

hogy a külföldi érdeklődők a tanulmányok angol nyelvű kivonatát is megtalálhatják a könyv végén.

Jelen kötet Beck Mihály vegyészprofesszor, a humoráról és kiváló oktatói munkájáról is ismert akadémikus tiszteletére jött létre, s csak remélhetjük, hogy a sorozatban idővel keménytablás, nagyobb példányszámú, a sok lapozgatást jobban tűrő utódok követik. Ha Magyarország számára fontos a magyar innováció története, bizonyára így lesz.

KÉPES GÁBOR

(Szerkesztette Vámos Éva és Vigyázó Lilly, Országos Műszaki Múzeum – Áron Kiadó, Budapest, 2005, 294 oldal, árnegyelőlés nélkül)

KUN ISTVÁN:

Paloták a vadmacskásban ***Pillantás a munka alvilágára***

Politikusoktól, szakértőktől, különböző médiumokból árad az információ a munkaerőpiac gondjairól. Az embernek az az érzése, hogy szinte már mindenről hallott ebben a témában, de valahogyan a lényegyet mégsem képes megérteni. Kun István szociográfiájában nemcsak a munka világának legális és kevésbé törvényes szegmenseit ismerhetjük